7/4720 -3-
303

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
(Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü)

19.10.01★ 81211

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-01.03-2/
Konu: Soru Önergesi Hk.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİNE

İlgi: a. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 25.09.2001 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4720-11495/27398 sayılı yazısı

b. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 11.10.2001 tarihli ve B.02.2.TCM.0.10.00.02-30-137060 sayılı yazısı

Hatay milletvekili Metin Kalkan tarafından Sn. Başbakanımıza tevcih edilen 7/4720 sayılı yazılı soru önergeleri hakkındaki ilgi (a) yazı üzerine hazırlanan metin ve Merkez Bankası'ndan alınan ilgi (b) yazının sureti ilişikte gönderilmiştir

Bilgilerine arz ederim.

Dr. Kemal DERVİŞ
Devlet Bakanı

EK: 2 (5 Sayfa)

DAĞITIM:
Bilgi :
Başbakanlığı

7/4720 -4-
304

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

ANONİM ŞİRKETİ
SERMAYESİ : TL. 25.000.000.000
İDARE MERKEZİ : **ANKARA**

İDARE MERKEZİ

ANKARA, 11 EKİM 2001

Cevaplarda şu işaretlerin tekrarını dileriz :

B.02.2.TCM.0.10.00.02-30

137060

T.C. BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü

ANKARA

İlgi: Başbakanlık Müşavirliği'nin 28.09.2001 tarih, B.02.0.019 (16) 2690 sayılı yazısı.

Hatay Milletvekili Sayın Metin Kalkan'ın Sayın Başbakan Bülent Ecevit'e tevcih ettikleri yazılı soru önergesinde yer alan husus ile ilgili açıklama ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müşteşarlığı
12.10.01 101293
Şube Kayıt No :

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İDARE MERKEZİ

Dr. S. Fatih ÖZATAY
Başkan Yardımcısı

Akil ÖZÇAY
Genel Müdür

Ek. 1 (2 sf.)

1556

7/4720 -5-
305

HATAY MİLLETVEKİLİ SAYIN METİN KALKAN'IN SORU ÖNERGESİ HAKKINDA NOT

1) 57. Hükümet'in kurulduğu gün olan 28 Mayıs 1999'da 402,645 TL olan ABD Doları döviz alış kuru, 05 Ekim 2001 itibarıyla 1,585,105 TL olarak gerçekleşmiş ve söz konusu tarihler arasında Türk Lirası Amerikan Doları'na karşı toplam % 74.59 değer kaybetmiştir.

2) 57. Hükümet'in görev süresi boyunca kurlarda meydana gelen artışlar aşağıda yer alan açıklamalar çerçevesinde değerlendirilebilir:

- Bilindiği üzere 2000 yılından başlayarak, sabit artışlı döviz kuru politikasına dayalı bir para programı uygulanmış ve söz konusu programın uygulandığı süre boyunca kurların artış hızı 2000 yılı için yıllık % 20, 2001 yılı için ise %10 olarak belirlenmiştir.
- Ancak, 2000 yılının Kasım ayı içinde bir bankacılık krizi yaşanmış ve bu krizi takiben bankacılık sistemi ve yabancı yatırımcılar hızla dövize yönelmişlerdir.
- Kasım ayında yaşanılan söz konusu krizi takiben Hükümet'in aldığı tedbirler, Uluslararası Para Fonu tarafından sağlanan ek rezerv kolaylığı ve Bankamızın Net İç Varlıkları kontrol altına alma çabaları ile birlikte göreli bir istikrar sağlanmıştır.
- Ancak, bir taraftan, bütün bu tedbirlere rağmen güven unsurunun tam olarak oluşamaması; diğer taraftan 19 Şubat 2001 günü yaşanan gelişmeler piyasa katılımcılarının programa olan güvenlerini daha da sarsmıştır.
- Uygulanmakta olan para programının bir gereği olarak Türk Lirası likiditesi kısılması kısa dönem faiz oranlarını çok yüksek seviyelere çıkartmış, buna rağmen dövize olan talep devam etmiştir. Sonuçta, gösterilen tüm çabalara rağmen para programının mevcut şekliyle sürdürülebilmesi için gerekli olan güvenin tesis edilemediği, programın mevcut şekliyle sürdürülmesinin daha fazla rezerv kaybına yol açacağı ve dolayısıyla Türk Lirası ve döviz piyasalarında oluşan dengelerin sürdürülmesinin mümkün olmadığı görülmüştür.

- Döviz kurlarının serbest dalgalanmaya bırakılması kararı ise, 21 Şubat'ı 22 Şubat'a bağlayan gece Başbakanlıkta, Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankası yetkililerinin katılımı ile yapılan toplantı sonucunda ve piyasaların kapalı bulunduğu zaman dilimi içinde alınmıştır.
- Bu çerçevede 22 Şubat 2001 tarihinden itibaren dalgalı kur rejimi uygulamasına geçilmiştir. Ancak, dalgalı kur rejimine bir önceki istikrar programında öngörüldüğü gibi, iktisadi temellerin istikrar koşullarına oturduğu, bankacılık sisteminin açık pozisyon gibi risklerinin giderildiği ve giderek açılan bir kur bandı uygulamasının ardından geçilememiştir. Tam tersine, sabit ya da öngörülebilir kura dayalı istikrar programının muhtelif nedenler ile çöküşü sonucu kur rejimi değiştirilmek zorunda kalınmıştır.
- Bu nedenle, son iki yıldır uygulanmakta olan ve 2001 yılı Şubat ayında yeniden gözden geçirilen istikrar programı çerçevesinde, yıllardır süregelen, pek çok istikrar programının başarısız bir şekilde sona ermesine yol açan yapısal pek çok sorunun giderilmesine yönelik büyük ilerlemeler kaydedilmesine rağmen, iktisadi bekleyişlerin olumluya çevrilememesi döviz kurlarında aşırı hareketler yaşanmasına neden olmuştur.

3) 4) Yeni program ile benimsenen dalgalı kur rejimi altında döviz kurunun piyasa koşulları altında belirlenmesi esası kabul edilmiştir. Nihai hedef döviz kurunun ekonominin dinamikleri ile ve mümkün olduğunca az Merkez Bankası müdahalesi ile denge değerini bulmasıdır. Sivil toplum örgütlerinin insiyatifinde gelişen Türk Lirası'na itibar kampanyasının ise , Türkiye'de bugüne kadar dolarizasyona karşı ortaya çıkan en önemli tepki olduğu düşünülmektedir.

5) TL banknotların üzerine herhangi bir ibare eklenmesi söz konusu değildir.

7/4720 -7-
307

HATAY MİLLETVEKİLİ METİN KALKAN SAYIN BAŞBAKANA TEVCİH ETTİĞİ 7/4720 NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ İÇİN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

6. Memurlara ve işçilere maaş yerine tahvil verilmesi düşünülmekte midir?

Memur ve işçilere bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da maaşları nakit olarak zamanında ödenecektir. Memur ve işçilere maaşlarının tahvil ile ödenmesi gibi bir uygulama öngörülmemektedir.

7. Reel ekonomiye ne zaman geçmeyi düşünüyorsunuz? Ekonomide yaşanan güven sorununu reel ekonomi ile mi yoksa hutbeler okutarak mı çözmeyi düşünüyorsunuz?

Reel ekonomide yaşanan sorunlar hükümetimizin öncelikli konusunu oluşturmaktadır. Bu yüzden reel ekonomideki gelişmeleri yakından takip etmekteyiz. 2001 yılının ilk yarısında Türk lirasının hızla değer kaybetmesi ve yükselen faiz oranları üretim maliyetinin yükselmesine ve dünyada gözlenen genel durgunluk paralelinde üretimin daralmasına neden olmuştur. Bu daralmayı 1998'den bu yana gözlenen üretimdeki düşüş eğiliminin devamı olarak algılamak mümkündür. Bununla birlikte, güncel veriler bu sürecin en derin noktasına vardığını ve üretimde artış eğilimini göstermektedir. Öte yandan çeşitli anket sonuçları da beklenişlerin olumluya dönmekte olduğunu işaret etmektedir. Sonuç olarak yılın son çeyreğinde yukarı doğru bir hareketin hissedilir olması öngörülmekle birlikte yılın bütününde ciddi bir daralma beklenmektedir. Piyasaların ve tüketicinin güveninin sağlanması ile bu canlanma eğiliminin 2002 yılında ivme kazanacağı tahmin edilmektedir.

Ekonomik aktivitenin canlandırılması için hükümetimiz gerekli önlemleri almış ve almaya devam etmektedir. Bu çerçevede bankacılık kesiminde süregelen düzenlemeler ile sektörün güçlenmesi ve reel sektörü destekleyen bir fonksiyona kavuşması mümkün olacaktır. Öte yandan 2001 yılı ile sınırlı kalmak kaydıyla reel sektöre destek olmak amacıyla bazı tedbirler gündeme getirilecektir. Bu amaçla özel sektörün ve bankacılık kesiminin yaşanan sıkıntılara kendi içerisinde çözüm üretmesini sağlamayı amaçlayan ve üç ayaktan oluşan bir çözüm programı üzerinde çalışılmaktadır.

Bu çerçevede,

- Ticari yaşamını sürdürebilir görünen, ihracat kabiliyetine sahip olmakla birlikte kriz dolayısıyla finansal sıkıntı içerisinde olan firmaların kreditörlere olan borçları için faiz iyileştirmesi, vade uzatımı gibi teknikler kullanılarak iki tarafın da gönüllülük esasına göre katılacağı "borcu yeniden yapılandırma programı" uygulamaya konulacaktır. Bu konuda gecikmeden hareket etme niyetindeyiz.
- Bankaların aktiflerinde bulunan geri dönmeyen krediler sorununun çözülmesi amacıyla bir veya birkaç Özel Varlık Yönetim Şirketi kurularak, bu kredilerin varlık yönetim şirketi tarafından satın alınması yoluyla bankacılık sistemine likidite sağlanması yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.
- KOBİ'lere destek olmak amacıyla Halk Bankası'na olan faizi ödenmiş kredilerin yeni bir vadeye yayılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

7/4720 -8-
308

Ayrıca, otomotiv piyasasının canlandırılması amacıyla son zamanda yapılan vergi indirimi sektörün güçlenmesi yönünde alınan önemli kararlardan biri olmuştur.
Programın uygulanması esnasında en önemli sorumluluklarımızdan birisi de ekonomik sıkıntı yaşamakta olan kesimlere ulaşarak, bu kesimlerin yaşadığı zorlukları hafifletecek önlemleri hayata geçirmektir. Bu amaca hizmet etmek üzere Dünya Bankası tarafından 'Sosyal Riskin Azaltılması Projesi' kapsamında 500 milyon dolarlık kredi onaylanmış ve bu kredi ile güçsüz bazı kesimlere destek sağlanmaya başlanmıştır.

Düşmekte olan sanayi üretiminin artırılması, ülkemizin Avrupa Birliği üyeleri ile rekabetinin güçlendirilmesi ve yaşanılan krizlerin etkilerinin giderilmesi, uygulanmakta olan politikaların taviz verilmeden sürdürülmesi ile mümkün olacaktır. Uygulanan program, devlet ile özel sektör arasında bugüne kadar ranta dayalı sermaye birikimi sürecinden etkinliğe ve üretkenliğe dayalı bir sermaye birikimi sürecine geçmemizi sağlayacaktır.